

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»
Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Черкаський національний університет ім.Б.Хмельницького**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРІ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
V Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

4 листопада 2022 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі : збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 4 листопада 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.І.Бондар (гол.ред.) та ін. – Мукачєво : МДУ, 2022. – 310 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № від « » листопада 2022 р.)**

Рецензенти:

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

ЗМІСТ
РОЗДІЛ 1

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

<i>Михайло Барко</i>	11
РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ УЧНІВ У ДРУГОМУ КЛАСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
<i>Наталія Башавець, Ірина Баранова</i>	14
ВПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	
<i>Любов Біган, Маріанна Горват</i>	18
АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ІДЕЙ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ДИСКУРСІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
<i>Любомир Брижак</i>	23
ЗМІСТ ТЕРМІНОПОНЯТТЯ «НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ»	
<i>Мирослава Газдик</i>	26
ЗНАЧИМІСТЬ ПРАКТИЧНО-ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТА У СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ ДО МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
<i>Любов Дольнікова</i>	31
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТРАКТУВАННЯ ВІДМІННОСТЕЙ ПРОЦЕСІВ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ ТА ОПАНУВАННЯ ВМІНЬ	
<i>Федір Загура, Наталія Муқан</i>	34
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»	
<i>Людмила Керенович, Марія Кузьма-Качур,</i>	37
СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА СПОСТЕРЕЖЛИВІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНІ КАТЕГОРІЇ	
<i>Мирослава Кохан, Марія Кузьма-Качур,</i>	40
САМОКОНТРОЛЬ ТА ЕТАПИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	
<i>Крістіан Луца</i>	42
РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Аліна Мотря, Наталія Лалак</i>	45
ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	
<i>Діана Синичка, Маріанна Горват</i>	50
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
<i>Іванна Скоблей, Марія Кузьма-Качур</i>	55
ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: СУТНІСНА	

ХАРАКТЕРИСТИКА

РОЗДІЛ 2 НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

<i>Олена Бобирєва</i>	58
МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ФОРМУВАННІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	
<i>Тімеа Гонак, Марія Кузьма-Качур</i>	62
МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
<i>Наталка Лібак</i>	64
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
<i>Катерина Мовчан, Ніколетта-Єлізавета Будяненко</i>	67
БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА	
<i>Діана Олексій, Любов Фенчак</i>	69
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ	
<i>Володимир Орбан</i>	72
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЦИФРОВИХ СИСТЕМ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ	
<i>Ганна Побірченк, Олександра Побірченко</i>	77
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З МАТЕМАТИКИ В ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТАХ	
<i>Марія Фенчак, Любов Фенчак</i>	79
ОНЛАЙН – ПАРТНЕРСТВО З БАТЬКАМИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОСТІ	
<i>Артем Чуйков, Тетяна Курінна</i>	83
ВІРТУАЛЬНА ДОШКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Юліанна Юхта</i>	88
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ	
<i>Михайло Яцура</i>	91
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА	

РОЗДІЛ 2
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

УДК 378:373.2.011.3-051]:005.336.2:004

Олена Бобирєва

аспірантка спеціальності 015 Професійна освіта
(за спеціалізаціями)

Мукачівський державний університет

**МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У
ФОРМУВАННІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВИХОВАТЕЛІВ**

У час військової агресії росії саме фахова компетентність розглядається як основна характеристика професіонала. Ця теза у час нинішніх великих випробувань є актуальною не лише для військових, але й для педагогічних працівників. Беручи до уваги те, що вихователь для дошкільника є вагомим постаттю, адже від нього залежить процес соціалізації та освіта. Виходимо з тих міркувань, що «вихователь дітей дошкільного віку – це професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, в інноваціях психолого-педагогічної науки, володіє різними технологіями розвитку, виховання та навчання дітей, здатний до саморозвитку, самовдосконалення, самомоделювання та самопроектування в різних сферах життєдіяльності, в тому числі в професійній» [1, с. 241]. У нашому розумінні ще під час навчання у ЗВО студенти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» повинні не лише оволодіти ґрунтовними знаннями і продуктивними виховними технологіями, мати сформовані практичні уміння для якісної реалізації своїх посадових обов'язків, але й мати високий рівень фахової компетентності.

Організоване нами моніторингове дослідження засвідчило, що традиційні підходи до формування фахової компетентності майбутніх вихователів носять екстенсивний характер і не мають високої результативності. Отримані результати констатувального етапу експериментального дослідження підтвердили потребу впровадження педагогічних інновацій в освітній процес. З

огляду на це організований нами науковий пошук носить теоретико-методологічний характер та безпосередньо стосується використання потенціалу педагогічного моделювання під час формування фахової компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Зокрема, у психолого-педагогічному контексті педагогічне моделювання опирається на еквівалентність одного об'єкта щодо другого та дозволяє здійснити перенесення інформації з аналогії від моделі на реальний прототип.

Педагогічне моделювання розглядаємо як спосіб відображення форми існування, будови, складу і структури функціонування конкретного педагогічного об'єкта на основі чіткого визначення складу і внутрішніх зв'язків, що забезпечують можливість якісної динаміки. Тоді як з практичної точки зору на основі використання педагогічного моделювання ми отримуємо можливість створити ефективну систему «знаково-символічних еталонів» для організації якісного освітнього процесу щодо формування фахової компетентності. У нашому конкретному випадку за допомогою використання педагогічного моделювання ми отримали реальну змогу провести дослідження ефективних шляхів формування фахової компетентності студентів, що здобувають освіту за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта».

Виходимо з того, що педагогічне моделювання передбачає розробку моделі, яка є узагальненою схемою, яка уособлює чітке узагальнення теоретичних знань та співставлення їх з практичним досвідом. Використовуючи моделювання, ми врахували поради М. Рогачко-Островської [2] про те, що модель має містити мету, етапи формування досліджуваного конструкта, конкретні педагогічні умови, критерії та рівні підготовленості майбутніх вихователів, а також цілісно та системно відображати весь досліджуваний процес. У методичній площині, розробляючи модель, були враховані такі аспекти, як-от:

- поєднання «теперішнього» і «майбутнього» під час проектування фахової компетентності майбутніх вихователів;
- узгодження мети з практичним наповнення змісту фахової підготовки;

– чітке погоджування й зіставлення усіх складових моделі та їх об'єднання в єдине ціле;

– розробка та узгодження функціонального спектру авторської моделі.

Чільне місце під час використання педагогічного моделювання для формування у майбутніх вихователів належного рівня фахової компетентності відводимо психолого-педагогічним принципам, до яких відносимо такі, як: гуманізації професійної підготовки, індивідуалізації навчання, інноваційності й дитино центризму, діалогізації. Зупинимось на короткій характеристиці виокремленого спектру принципів:

– гуманізації професійної підготовки (цей принцип орієнтований на формування у здобувачів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» уміння розуміти реальну професійну ситуацію; формування фахової компетентності передбачає толерантність й тактовність у взаєминах та високий рівень комунікативної культури та критичності до себе; впровадження цього принципу дозволило якісно наповнити освітній процес інтерактивними технологіями, сформувати гуманістичні цінності та цілеспрямовано розвивати конкретний спектр практичних умінь й здійснювати гуманізацію освіти);

– індивідуалізації навчання (цей принцип передбачає максимальне врахування індивідуальних особливостей, інтересів й здібностей майбутніх вихователів та створення належних умов для прояву творчості; базується на налагодженні ефективного педагогічного спілкування; впровадження цього принципу дало можливість студентам цілеспрямовано працювати над розширенням власного практичного досвіду);

– інноваційності й дитиноцентризму (цей принцип декларує, що найвищою цінністю для майбутніх вихователів має бути дошкільник; він спрямований на формування у студентів уміння проводити психолого-педагогічний супровід розвитку дітей; впровадження цього принципу дозволило студентам опанувати навичками створення ефективного розвивально-сенсорного середовища та цілеспрямовано його використовувати для розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку);

– діалогізації (цей принцип дозволяє налагодити ефективну спільну творчу діяльність викладача та студентів, організувати рівноправне міжособистісне спілкування на засадах партнерства й довіри; діалог розглядається як демократична форма для досягнення ефективного зворотнього зв'язку під час організації освітнього процесу; його впровадження забезпечить налагодження рівноправного суб'єкт-суб'єктного спілкування на співпраці між студентами та викладачем на основі емпатії й рефлексії).

Вважаємо, що виокремлені принципи є методологічною основою у педагогічному моделюванні, бо вони забезпечують мотиваційну, знаннєву, діяльнісну та рефлексивну готовність, сприяють формуванню креативної особистості та спонукають майбутніх вихователів до саморозвитку й рефлексії. Як засвідчують результати експериментального дослідження, практичне впровадження зазначених принципів суттєво підсилило практичну орієнтованість освітнього процесу у Мукачівському державному університеті. Впровадження структурно-функціональної моделі дозволила майбутнім вихователям реалізувати особистісні та професійні прагнення та розширила їх соціальний досвід. У методичні площині на основі використання педагогічного моделювання ми отримали реальну можливість поставити кожному студенту індивідуальні практичні завдання для цілеспрямованої роботи в контексті формування фахової компетентності, а також дозволила перевірити готовність майбутнього фахівця до самостійної діяльності в дошкільній установі.

Отже, ми переконані, що для формування належного рівня фахової компетентності позитивну роль відіграє педагогічне моделювання та розробка структурно-функціональної моделі. Використання педагогічного моделювання дає можливість уникнути випадкових (не суттєвих) елементів в освітньому процесі, оптимізує процес формування фахової компетентності майбутніх вихователів на основі активного застосування інтерактивних технологій.

Список використаних джерел

1. Гагаріна Н. П. В.О. Сухомлинський про організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів. *Педагогічний альманах*. 2010. Вип. 8. С. 240–246.
2. Рогачко-Островська М. Модель підготовки майбутніх вихователів ЗДО до розвитку креативного мовлення дітей передшкільного віку. *Науковий вісник Миколаївського*

УДК 373.3.091.313

Тімеа Гонак,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 013 Початкова освіта
Мукачівський державний університет
Марія Кузьма-Качур
канд.пед.н., доцент
доцент кафедритеорії та методики початкової освіти
Мукачівський державний університет

МІЖПРЕДМЕТНА ІНТЕГРАЦІЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Інтеграційний процес об'єднує у єдине ціле різні об'єкти навчання. Саме за допомогою впровадження в освітній процес інтеграції уможливорюється створення у здобувачів початкової освіти цілісного та комплексного уявлення про об'єкт, який вивчається, а також формується міжпредметна компетентність. Реформування, які відбуваються в сучасній освіті мають на меті: уникнути викладання навчальних дисциплін окремо одна від одної; створити такі навчальні програми, в яких освітній процес буде орієнтовуватись на інтегративний підхід, що продуктивно вплине на розвиток здобувачів освіти.

В останні роки система інтегративно-предметного навчання запроваджується завдяки спільним зусиллям педагогів-практиків, науковців згідно Концепції нової української школи. Принципи інтегративно-предметного навчання сприяє:

- орієнтації процесу навчання на сучасні вимоги суспільного розвитку;
- формуванню наукового світогляду особистості;
- поєднанню диференційованого та інтегративного підходів до навчання;
- дотримання системності освіти.

Орієнтує на інтеграцію змісту Державний стандарт початкової освіти, нормативний документ у якому основні положення викладені стосовно освітніх галузей, а не окремих предметів [2].